

**Gemeente
Bergen-NH
Uitkomsten controle en
overige informatie 2016**

Rapportage aan de gemeenteraad

Ernst & Young Accountants LLP
Prof.Dr.Dorgelolaan 14
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 00
ey.com

Gemeenteraad van de gemeente Bergen-NH
Postbus 352
2100 AJ BERGEN-NH

Bergen-NH , 4 juli 2017

Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2016 van de gemeente Bergen-NH . In het hoofdstuk Kernpunten uit onze rapportage vindt u een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten.

In de paragraaf "*Onze analyse van het resultaat 2016*" van het hoofdstuk "*Uitkomsten jaarrekeningcontrole*" geven wij onze mening over de kwaliteit van het resultaat en significante transacties en/of ongebruikelijke mutaties op de balans of resultaatrekening.

De paragraaf "*Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle*" van het hoofdstuk "*Uitkomsten jaarrekeningcontrole*" biedt informatie over de gesignaleerde kernpunten van de controle en overige punten.

In de paragrafen daarna gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersorganisatie en op onze conclusie met betrekking tot de rechtmatigheid.

De bijlagen bevatten informatie over onze werkwijze, de reikwijdte van de accountantscontrole en de inzet van deskundigen, onze onafhankelijkheid de communicatie met u en het management en controleverschillen.

De huidige veranderingen in het accountantsberoep, mede geïnitieerd door onze beroepsgroep NBA, de politiek en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), gericht op verbetering van de kwaliteit en versterking van de onafhankelijkheid, ondersteunen wij volledig. In dit verband onderstrepen wij het belang van het voeren van een open en eerlijke dialoog met u als lid commissie middelen. Dit vormt een essentieel onderdeel van het controleproces en van de corporate governance als geheel.

Het concept van dit verslag is d.d. 18 mei 2017 besproken met de portefeuillehouder financiën, de concerncontroller en het hoofd financiën.

Definitief Concept

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen-NH .

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

B. Minks RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage

05

Bijlagen

20

Uitkomsten jaarrekeningcontrole:

- ▶ Onze analyse van het resultaat 2016
- ▶ Onze analyse van de financiële positie 2016
- ▶ Onze analyse van de gehanteerde grondslagen
- ▶ Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

06

- ▶ Controleaanpak en uitvoering
- ▶ Goedkeurings- en controletoleranties
- ▶ Jaarverslag
- ▶ Onafhankelijkheid
- ▶ Verklaring van verantwoordelijkheden
- ▶ Ongecorrigeerde controleverschillen
- ▶ SiSa-bijlage

Kwaliteit beheersorganisatie:

- ▶ Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override
- ▶ Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's
- ▶ Bevindingen interne beheersing

16

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 30

Rechtmatigheidsbeheer

19

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Bergen-NH een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva per 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
Oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de in de WNT-verantwoording van de gemeente Bergen-NH gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. Wij kunnen concluderen dat de SiSa-bijlage voldoet aan de nota verwachtingen accountantscontrole.
Ongecorrigeerde controleverschillen	In de jaarrekening 2016 resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid. In de verantwoorde lasten is een bedrag ter hoogte van € 1.610.000 aan onzekerheden geconstateerd. De onzekerheden zien toe op de besteding voor het sociaal domein inzake wmo, jeugdzorg en de daarbij behorende PGB's. De bevindingen worden in detail toegelicht in het hoofdstuk <i>Uitkomsten jaarrekeningcontrole</i> .
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	<p>Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeente en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat.</p> <p>Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

Voordelig resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat (resultaat na begrote mutaties in reserves) over het jaar 2016 bedraagt € 4.184 voordelig (2015: € 2.736 voordelig) ten opzichte van een begroot resultaat van € 1.492.

Resultaat 2016 ten opzichte van de gewijzigde begroting			
Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Totale lasten	76.363	72.765	3.598
Totale baten	78.807	78.013	(794)
Totaal saldo van baten en lasten	2.444	5.248	2.804
Mutaties in reserve	(952)	(1.469)	(517)
Gerealiseerd resultaat	1.492	3.779	2.287

Kwaliteit van het resultaat

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van begroting zijn uitgebreid toegelicht in de inleiding van de jaarrekening. De lagere lasten zijn met name veroorzaakt door incidentele baten uit hoofde van het sociaal domein en het voordeel op de kostenplaatsen.

Het voordeel op programma Maatschappelijke Ondersteuning komt met name door het niet volledig besteden van WMO en Jeugd innovatiebudgetten en het niet volledig uitvoeren van WMO begeleidingsprojecten en Jeugd. De resterende gelden worden conform afspraak via de resultaat bestemming

toegerekend aan de gerelateerde reserve.

De belangrijkste en meest opvallende posten welke leiden tot het verschil tussen het begroot en gerealiseerd resultaat € 2.287 kunnen als volgt worden weergegeven

Omschrijving afwijking	Voordelig	Nadelig
Bedragen x € 1.000	€	€
Incidenteel voordeel subsidie bodemsanering	124	
Incidentele voordelen in 3D, Jeugd en WMO begeleiding	1.321	
Incidenteel voordeel bijzondere bijstand	98	
Asbestsanering ARH School		343
Incidenteel voordeel toeristenbelasting	89	
Incidenteel voordeel forensenbelasting	128	
Incidenteel voordeel kostenplaatsen	417	
Incidenteel voordeel uitkering deelfonds sociaal domein		111
Overige niet materiële verschillen	564	
Rekeningresultaat	2.287	

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

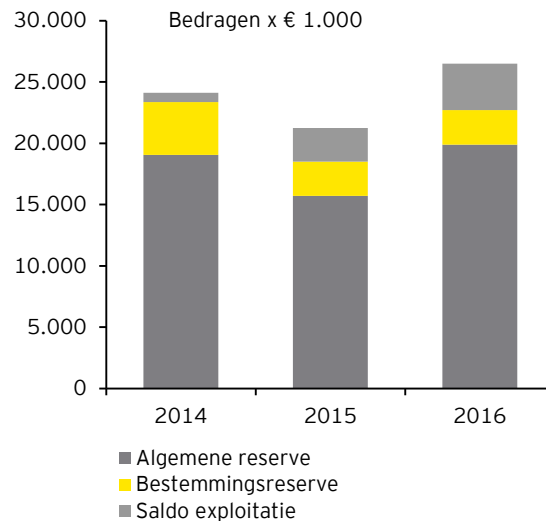
Onze analyse van de financiële positie 2016

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen neemt toe

De financiële positie van de gemeente Bergen-NH is goed te noemen. De solvabiliteit van 23,3% is een verbetering ten opzichte van voorgaand jaar (19,7%).

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per jaareinde 2016 volgens de jaarrekening € 26,5 miljoen en heeft zich vanaf 2014 als volgt ontwikkeld:

Van de totale reserves ter hoogte van € 26,5 miljoen is € 19,9 miljoen opgenomen als algemene vrije reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2015 toegenomen met € 4,1 miljoen. Deze toename wordt enerzijds veroorzaakt door het toevoegen van de baten precariobelasting 2,0 miljoen en resultaatbestemming 2015 € 1,8 miljoen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit en de geïdentificeerde risico's. De gemeente heeft de geïdentificeerde risico's gekwantificeerd op € 46,7 miljoen (vorig jaar: 45,7 miljoen), waarbij op basis van een kansberekening een risicobuffer van € 1,8 miljoen en een risicobuffer van € 0,8 miljoen voor de beheersing van de risico's van de BUCH, een weerstandsvermogen van € 2,6 miljoen (vorig jaar: € 1,9 miljoen) voldoende wordt geacht om de risico's af te dekken.

De weerstandscapaciteit bestaat uit met name de algemene reserve, welke per 31 december 2016 € 19,9 miljoen bedraagt. Naast de algemene reserve heeft de gemeente Bergen-NH ook specifieke risicobuffers opgebouwd in de vorm van specifieke bestemmingsreserves. Zo kunnen specifieke risico's vanuit bijvoorbeeld het gebied van de decentralisaties of de grondexploitatie ook in eerste instantie binnen de bestemmingsreserve Sociaal Domein respectievelijk risicoreserve grote projecten opgevangen worden.

De uitkomst van de weerstandscapaciteit is 12,7, waarbij een ratio boven de 2,0 als uitstekend wordt gekenmerkt. Ons inziens is het wenselijk om de methodiek voor het identificeren en classificeren van de risico's te wijzigen en alleen te richten op de meer 'significante' risico's en het beleid rondom de beheersing van deze risico's.

Financiering

In 2016 heeft uw gemeente één nieuwe langlopende lening afgesloten met een totale waarde van € 11 miljoen. De lening heeft een looptijd tot 2036 en een interestpercentage van 1,210%.

Daarmee daalt het gemiddelde rentepercentage op uw leningenportefeuille naar 3,4% ten opzichte van een rente van voorgaand jaar 3,7%. De lening is aangetrokken ter herfinanciering van de aflossingen op de leningen van totaal € 8,6 miljoen en het herfinancieren van de kortlopende schuld aan banken. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2016.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Bergen-NH zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf Financiering dan wel in de toelichting op de balans.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Materiële alternatieve verwerkingswijzen

Het college van burgemeester en wethouders heeft in de jaarrekening 2016 de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gevolgd. Dit betekent dat geen materiële alternatieve verwerkingswijzen zijn gehanteerd. Wij verwijzen naar onze bevindingen in het hoofdstuk Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle voor de belangrijkste onderwerpen in onze controle.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Significante schattingsposten

Algemeen

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen inzake jaarrekeningposten. Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wij kunnen ons vinden in de aannames en veronderstellingen die het college heeft gemaakt ten aanzien van belangrijke schattingen in de jaarrekening, met uitzondering van, voor zover van toepassing, de gerapporteerde ongecorrigeerde controleverschillen. Onderstaand hebben wij terzake een nadere toelichting opgenomen.

Belangrijke schattingen	Mate van schattingsonzekerheid			Toelichting	
	Hoog	Gemiddeld	Laag	Toereikend	Ruimte voor verbetering
Waardering grond en gebouwen inclusief afschrijvingen				Ja	Nee
Waardering van uw deelnemingen en langlopende vorderingen				Ja	Nee
Waardering van het onderhanden werk				Ja	Nee, de schattingsonzekerheid voor bouwgrondexploitatie is inherent aan de aard van de post. De huidige methodiek van de gemeente Bergen-NH voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Waardering van de debiteuren				Ja	Verbetering in de onderbouwing van de voorziening, door betere toelichting op de overwegingen om een vordering wel of niet te voorzien.
Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen				Ja	De voorzieningen worden periodiek getoetst en adequaat onderbouwd. De voorziening is opgenomen tegen de best mogelijke schatting.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Materiële vaste activa, onderhanden werk en voorzieningen

Registratie van kredieten

De registratie van de door de raad toegekende kredieten is op basis van verdeling naar de verwachte jaren. Door deze methodiek van registratie is binnen de organisatie geen overzicht beschikbaar inzake het totaal van de door de raad toegekende kredieten en de cumulatieve realisatie van deze kredieten.

Dit blijkt in de jaarrekening van uw gemeente uit de toelichting op de 'overschrijdingen' van de kredieten zoals opgenomen bij de materiële vaste activa. In de toelichting wordt meermaals aangegeven dat de overschrijding wordt opgevangen door het beschikbare krediet in de komende jaren.

Het inzicht in de voortgang van de kredieten kan worden verbeterd door te registreren en verantwoorden op basis van cumulatief toegekende kredieten in plaats van toegekende kredieten verdeeld naar jaarlagen.

Onderhanden werk

De waardering van grondexploitaties is vanwege de mate van de schattingsonzekerheid en de omvang van de voorziening een belangrijk post in uw jaarrekening en derhalve in onze controle.

Onze werkzaamheden voor de controle van het project hebben zich met name gericht op een beoordeling van de aannames inzake de geraamde kosten en opbrengsten, de gehanteerde parameters alsmede de intern opgestelde berekening inzake het verwachte resultaat op het project.

Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde uitgangspunten voor het bepalen van de waardering van het project inclusief de toekomstige baten en lasten binnen een acceptabele bandbreedte liggen en dat wij ons kunnen verenigen met de inschattingen van de gemeente.

De bruto boekwaarde van de grondexploitatie bedraagt ultimo 2016 € 3,0 miljoen. De voorziening ad € 2,9 miljoen is gelijk aan het verwachte negatief resultaat. De netto boekwaarde bedraagt hiermee € 0,1 miljoen positief. Gegeven de gehanteerde parameters en de financiële effecten van de gewijzigde exploitatie achten wij de voorziening toereikend.

De toelichting op de grondexploitatie in de jaarrekening voldoet niet aan de toelichtingsvereisten van de BBV. Dit is een bewuste keuze van het college en is conform uw besluitvorming. Op basis van de bij ons beschikbare informatie stellen wij vast dat u voldoende zowel kwalitatief en kwantitatief wordt geïnformeerd over de stand van zaken van de grondexploitatie.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

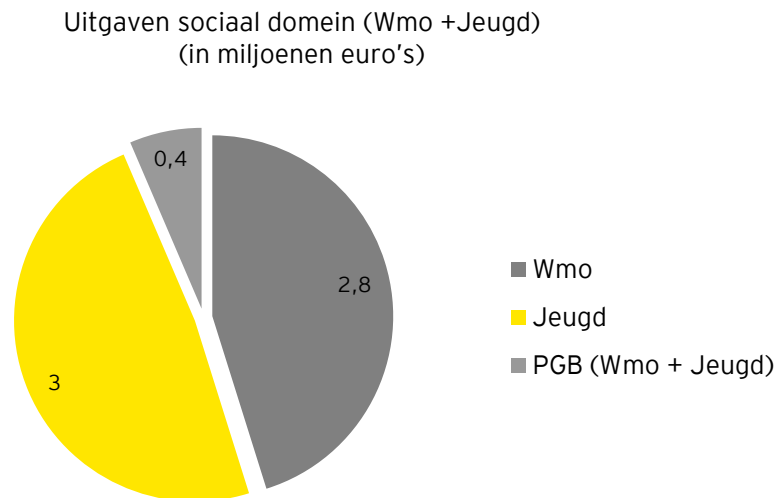
Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Decentralisaties

Inleiding

Als gevolg van de omvang en complexiteit van de financiële stromen binnen het sociaal domein hebben wij een significant risico onderkend ten aanzien van deze lasten.

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven Jeugdzorg en Wmo bedraagt € 6,2 miljoen en bestaat uit de volgende uitgave categorieën:

De gemeente Bergen-NH werkt voor de taken in het sociale domein op verschillende terreinen samen met andere gemeenten en ketenpartners. Het jaar 2015 heeft volledig in het teken gestaan van het zorgen voor de continuïteit van de zorgverlening, het inrichten of aanpassen van de werkprocessen, het opstellen van het beleid en het maken van afspraken met relevante ketenpartners.

De gemeente heeft in 2016 op een aantal gebieden verbeteringen doorgevoerd op het gebied van de beheersing van de financiële stromen binnen het sociaal domein. Wij constateren dat de gemeente ten aanzien van de bepaling van de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten op dit moment voor een groot deel afhankelijk is van de (productie) verantwoording die door de zorgaanbieders is opgesteld en het finaal afrekenen van de productie over het afgelopen jaar. Dit betekent dat de gemeente in grote mate afhankelijk is van de (kwaliteit) van de aanlevering van de zorgaanbieders.

Het proces rondom het opstellen en afstemmen van de finale afrekeningen heeft ook dit jaar geleid tot vertraging in het opstellen van de jaarrekening en ons controleproces en betreft geen proces welke in continuïteit de voorkeur heeft voor zowel de gemeente, zorgaanbieders en onszelf.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Decentralisaties

Jeugdzorg, Wmo en PGB

Jeugdzorg / WMO

Met de zorgaanbieders is getracht vanaf februari tot een afrekening te komen met betrekking tot de gedeclareerde zorg over het boekjaar 2016. Omdat is gekozen voor de afrekenvariant, zijn op basis van de afrekeningen enkele verschillen naar voren gekomen, die zijn verwerkt in de definitieve jaarrekening. Daarnaast is er bij een aantal zorgaanbieders nog discussie over de hoogte van de afrekening, zijn van sommige aanbieders nog geen gegevens ontvangen en is nog niet met alle zorgaanbieders definitief tot overeenstemming gekomen. De hiermee gepaarde onzekerheid heeft een omvang van € 1,2 miljoen voor het boekjaar 2016. Wij hebben dit verschil meegenomen in ons totaal overzicht van fouten en onzekerheden (zie bijlage).

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Bergen-NH heeft deze onzekerheid (totaal € 0,4 miljoen) in de jaarrekening 2016 toegelicht.

Persoonsgebonden budgetten Jeugd en Wmo

Ten aanzien van de PGB's voor jeugdzorg en Wmo geldt dat de gemeente Bergen-NH de PGB's toekent. De sociale verzekeringsbank (SVB) treedt op als serviceorganisatie voor uw gemeente voor de behandeling en verwerking van deze PGB's.

De controleverklaring van de SVB is op 15 maart 2017 verstrekt. Evenals voorgaand jaar heeft de accountant van de SVB geen goedkeurend oordeel verstrekt. De controleverklaring van de SVB geeft ook in 2016 onvoldoende zekerheid over de getrouwe en rechtmatige aanwending van de PGB-lasten van uw gemeente.

Wij hebben dan ook het volledige bedrag aan PGB-middelen ter hoogte van € 0,4 miljoen in ons overzicht van controleverschillen opgenomen als een onzekerheid voor de getrouwheid als een onzekerheid voor de rechtmatigheid.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Wet Normering Topinkomens (WNT)	SiSa
Over 2016 voldaan aan de WNT; toelichting op de WNT in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen	Geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage
<p>Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.</p> <p>Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.</p> <p>In het kader van de jaarrekening 2016 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Hierbij is achteraf één overschrijding geconstateerd. De overschrijding is toegelicht als onverschuldigde betaling. De onverschuldigde betaling is terugbetaald in mei 2017 en hiermee is de kwestie afgewikkeld.</p> <p>Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting, inclusief de toelichting voor de overschrijding, gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.</p>	<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is; ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is; ▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Invoering vennootschapsbelastingplicht

De Gemeente Bergen-NH heeft goed geanticipeerd op de ontwikkelingen rond de invoering van de vennootschapsbelastingplicht

Op 1 januari 2016 is de Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) zijn geworden. Provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door gemeenten beheerde stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder bv's, nv's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor ál hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.

De jaarrekening 2016 is hiermee de eerste jaarrekening waarin de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven dienen te worden verwerkt. Reeds in 2015 heeft de gemeente Bergen-NH de (financiële) gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht in kaart gebracht. Op basis van de uitgevoerde inventarisatie en nadere analyse door uw fiscalist en overleg met de Belastingdienst in 2016 is het uitgangspunt dat enkele activiteiten VPB-plichtig zijn. Op grond van deze uitgangspunten en de opgestelde berekeningen is door u de fiscale last bepaald van nihil.

Wij kunnen in het kader van de jaarrekeningcontrole instemmen met de standpunten die u heeft ingenomen, maar benadrukken dat de definitieve last afhankelijk is van de goedkeuring van de Belastingdienst over de door u ingenomen standpunten.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override

Fraude en de naleving van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij de gemeenteraad als bij het college. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Gesignaleerde frauderisico's	Op frauderisico's gerichte beheersingsmaatregelen	Systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en bijbehorende bevindingen
Doorbreking van de beheersmaatregelen door het management bij de totstandkoming van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de gemeente Bergen-NH.	Interne review van de uitgangspunten en aannames van schattingsposten in de jaarrekening door de diverse controllagen binnen de gemeente.	Detailcontrole van de aannames en uitgangspunten ten aanzien van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de gemeente Bergen-NH.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeente(raad) over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen (significante) punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's

Corruptie-en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen. Corruptie is een wereldwijd probleem waar het ook uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking Corruptie, een relevant onderwerp in het kader van (controle) werkzaamheden van de accountant verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. De gemeente Bergen-NH beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- ▶ Detailcontrole op de inkoop en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkoop conform de geldende Europese aanbestedingsregels en het nationale inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn aanbesteedt.
- ▶ Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkoop welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- ▶ Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en -verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- ▶ Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit de bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2016 van uw gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Bevindingen interne beheersing

In onze managementletter 2016, uitgebracht aan het college op 15 november 2016, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2016 opgenomen. Wij hebben vastgesteld dat de voortgang van de aanbevelingen van zowel uw eigen interne controle als de controle door ons als accountant uw aandacht hebben.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde begroting. Wij constateren geen materiële afwijking tussen de gewijzigde begroting en de realisatie.

Mutaties reserves

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. De overschrijdingen zijn in de toelichting op de investeringen toegelicht en worden veelal gecompenseerd door kredietruimte in komende jaren of de nog te realiseren baten.

Bevindingen ten aanzien van het voorwaardencriterium

Wij hebben de mutaties in de reserves gecontroleerd. Wij hebben vastgesteld dat de dotaties en onttrekkingen passend binnen het beleid en de raadsbesluiten hebben plaatsgevonden. Wij hebben ten aanzien van de mutaties en reserves geen bevindingen in het kader van de rechtmatigheid geconstateerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Hier verwijzen naar de relevante passages in het accountantsverslag met betrekking tot het voorwaardencriterium (sociaal domein, aanbestedingen, et cetera) dan wel de bevindingen hier direct opnemen.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen. Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

Controleaanpak

Jaarverslag

Onafhankelijkheid

Verklaring van verantwoordelijkheden

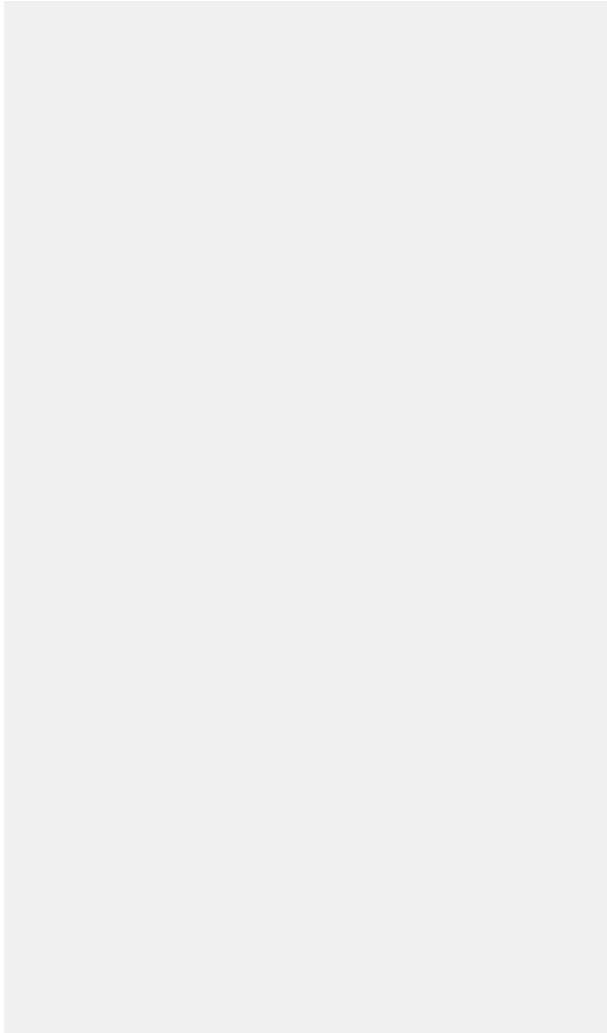
Verantwoordelijkheid van de accountant

Controleverschillen

SiSa-bijlage

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Controleaanpak en -uitvoering

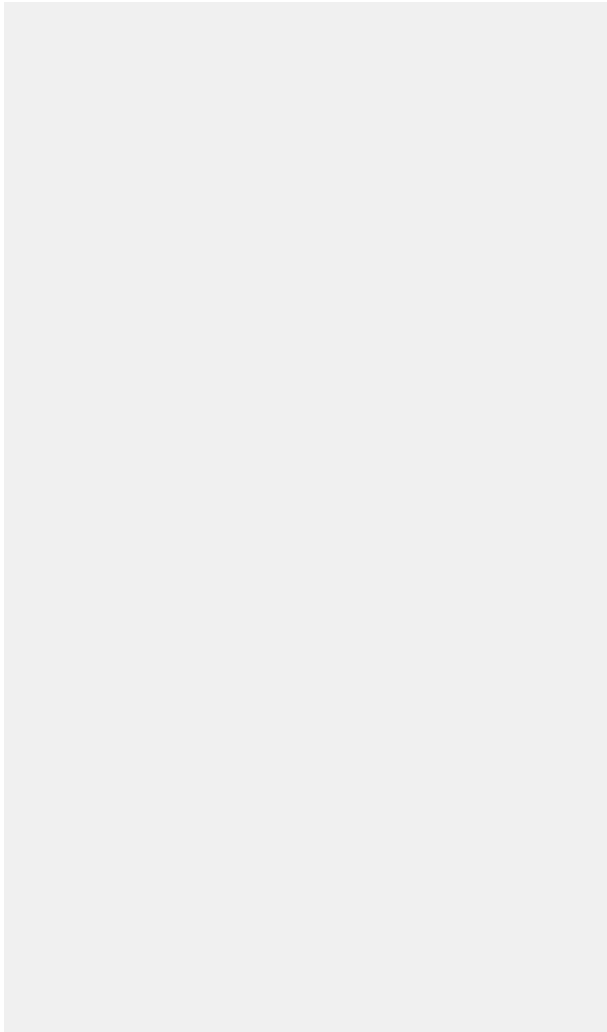
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de interne accountantsdienst/andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2016 onderkend:

- ▶ financiële positie en kwaliteit resultaat;
- ▶ schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- ▶ verwerking decentralisaties;
- ▶ waardering grondexploitaties;
- ▶ aanbestedingen;
- ▶ verbonden partijen;
- ▶ WNT-bijlage.

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van de gemeente Bergen-NH hebben wij vastgesteld dat:

- ▶ de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- ▶ Geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- ▶ Geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle, behoudens het tijdig verkrijgen van voldoende controle-informatie ten behoeve van het sociaal domein daar de gemeente afhankelijk is van de aanlevering van zorgaanbieders en de onderliggende documentatie ten aanzien van de controle op het inkoopproces.

Bijlage - Controleaanpak

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De met u afgesproken goedkeurings-en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad. Op [Datum] is het normenkader bijgesteld, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2016 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 887.500 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 2.662.500 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is bepaald op € 40.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Inleiding

In het kader van onze controle van de jaarrekening is het onze taak om na te gaan of het jaarverslag voldoet aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en of het verenigbaar is met de jaarrekening, en ook om na te gaan of het jaarverslag, in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeente en haar omgeving, geen materiële onjuistheden bevat.

Vereisten jaarverslag

Uw jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording, de paragrafen en overige informatie. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bepaalt nadere voorschriften voor het jaarverslag.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de gemeente bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast dient in het jaarverslag de verwachte gang van zaken te worden opgenomen. Ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten door de gemeente worden de doelstellingen en het beleid van de gemeente inzake risicobeheer vermeld.

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid
- ▶ samenloop van dienstverlening
- ▶ geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

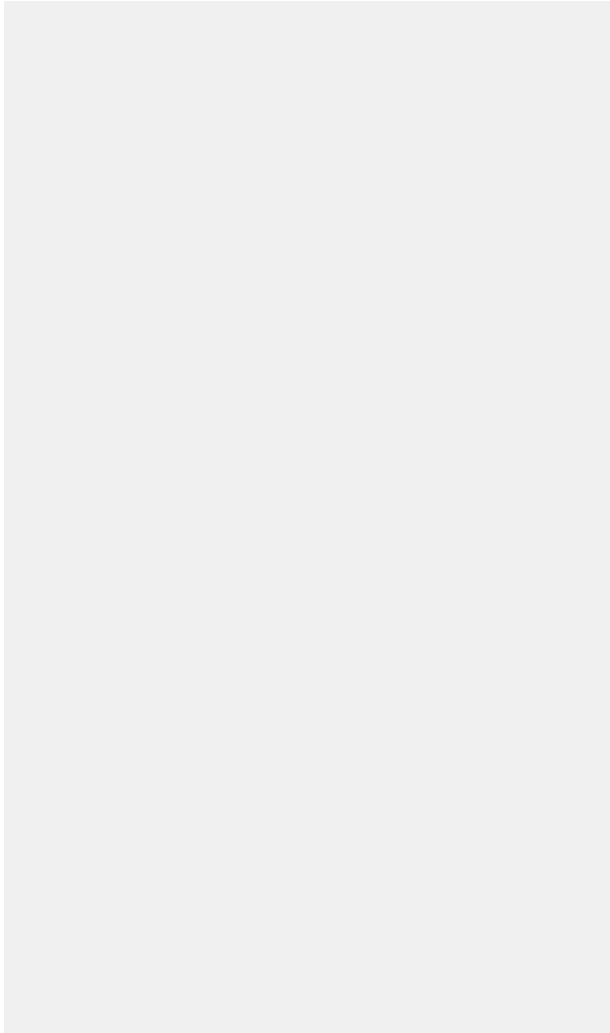
Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren.

Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ Bouke Minks RA (opnieuw) betrokken vanaf boekjaar 2016;
- ▶ Aad Thomas betrokken vanaf boekjaar 2015.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's, zoals gemeente Bergen-NH, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurancedienst niet van materiële invloed is op het assuranceobject. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is of;
- ▶ een verwerkingswijze in het assuranceobject ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is of;
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Wij bevestigen u dat onze non-assurancediensten voldoen aan bovengenoemde criteria.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij bevestigen u dat dergelijke geschenken niet door ons verstrekt zijn dan wel ontvangen.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van de gemeente Bergen-NH gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna onregelmatigheden) berust zowel bij de gemeenteraad als bij het college van burgemeester en wethouders. Het is van belang dat het college van burgemeester en wethouders, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk Kwaliteit beheersorganisatie, onderdeel Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override van dit verslag.

Letter of representation

We hebben het college van burgemeester en wethouders gevraagd om een letter of representation (bevestiging bij de jaarrekening). Er zijn geen aanvullende bevestigingen toegevoegd aan onze standaard letter of representation op grond van de specifieke situatie van de gemeente Bergen-NH.

Bijlage - ongecorrigeerde controleverschillen

Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de "Bevestiging bij de jaarrekening" gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, voor zover dit niet gebeurt, worden deze meegenomen in onze foutevaluatie.

De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:

- ▶ het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- ▶ het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- ▶ het effect op significante toelichtingen, individuele items, subtotaal of totaal in de jaarrekening.

Ongecorrigeerde verschillen				
Omschrijving	Bedrag fout (x € 1.000 afgerond)	Bedrag onzekerheid (x € 1.000 afgerond)	Rechtmatigheid (R) en/of getrouwheid (G)	Referentie in dit verslag
Onzekerheid in verband met de rechtmatigheid en getrouwheid van de lasten inzake de WMO en Jeugdzorg gerelateerd aan de decentralisaties (getrouwheid en rechtmatigheid)	0	1.161	R & G	
Onzekerheid in verband met de rechtmatigheid en getrouwheid van de lasten inzake de PGB's	0	448	R & G	
Totaal rechtmatigheid	0	1.609		
Totaal getrouwheid	0	1.609		

Bijlage - SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2017 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2016	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 (OAB)	Geen	0	n.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Geen	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente 2016	Geen	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	Geen	0	n.v.t.